

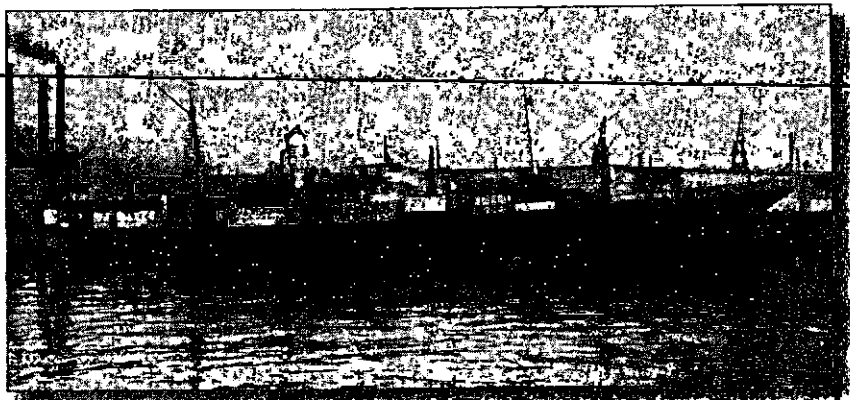
ת'

"תאודור הרצל" ("GUARDIAN")

אניית קיטור בעלת תפוסה ברוטו של 1,768 טון, אורכה כ-125 מ' ורוחבה כ-12 מ'. נבנתה בשנת 1907 באנגליה, ושימשה כמניחת כבלים צרפתית ושמה "GUARDIAN".

בשנת 1947 נרכשה על ידי יהודי צרפתי ושמו ג'ז בהרליה, ונמסרה למוסד לעלייה. היא שופצה במספנות במרסיי והותאמה להובלת 2,600 מעפילים. שמה הוסב ל "השומרת" (תרגום עברי של שמה הלועזי) ואת שמה הסופי "תאודור הרצל" קיבלה בעת ההפלגה אל חופי הארץ.

במבצע מזורזו של המוסד לעלייה בסוף 1947, בשיתוף פעולה עם אנשי המחתרת הצרפתית מימי הכיבוש הנאצי, הוכנה האנייה להפלגה מנמל סט (SETE). כינויו המחתרתי של המבצע היה "אולקוס-חוקן" (אלה הרצות החולות ש"איחלו" לשר החוץ הבריטי ברוין (BEVIN), כתגובה על מרינותו האנטי-ציונית והאנטישמית).

"תאודור הרצל" כאניית עולים קשורה לרציף במרסיי.

באדיבות: מ/ר י. גילברט

2,620 מעפילים משני מחנות בצרפת ובבלגיה עלו על האנייה, והפליגו אל חופי ארץ ישראל למרות מאמציהם של הבריטים למנוע את הרבר. צוות האנייה היה ספרדי, והיו עליה 20 מלווים מטעם המוסר לעלייה. מפקד הספינה היה מדרכי (מוקה) לימון, לימים מפקד חיל הים בשנים 1950-1954.

דוחק, מחנק וצפיפות היו מגת חלקם של עולי "תאודור הרצל" במשך כשבועיים של הפלגה. 800 מעפילים שוכנו על הסיפון ו-1,800 מתחת לסיפון, על דרגשי עץ שאורכם 170 ס"מ ורוחבם 40 ס"מ, כאשר המרווח האנכי ביניהם הוא 50 ס"מ. באנייה היו 17 אימהות מיניקות, ותינוק אחר נולד בעת ההפלגה. בשל התנאים הקשים פינו המלווים והצוות הספרדי את תאיהם למען המעפילים הנוקדים.

על התינוקות אימה סבנת מוות, אך לאחר שהועלו על הסיפון, השיבו השמש והאוויר הצח את כוחם וכולם שבו לאיתנם.

האנייה הפליגה במהירות של 9-5.5 קשר, וב-13 באפריל 1947 נעצרה על ידי המשחתות הבריטיות במרחק 16 מיל מול חוף תל-אביב. על דופן האנייה הונפו כדוות בוו הלשון:

"YOU JOINED THE NAVY TO CHASE ORPHANS"
"HITLER DESTROYED OUR FAMILIES, DO NOT DESTROY OUR HOPE"
לאחר התנגרות חריפה שלוותה בקדבות ידיים וכשימוש בגז מדמיע מצד הבריטים, הוכנעו המעפילים, והאנייה הפליגה לחיפה, מלווה בחמש משחתות של הצי המלכותי הבריטי. המעפילים גורשו לקפריסין. מקצת המלווים היהודים, ובהם מפקד המשלוח, הצליחו להתחמק ואחדים הגיעו עם המעפילים לקפריסין.
לאחר סיום המנדט הבריטי בארץ ישראל שידתה "תאודור הרצל" בצי הסוחר הישראלי. היא נרשמה במדשם האניות הישראלי כא/ק 31 והפליגה כאניית עולים. באוקטובר 1950 נמכדה לשתי חברות פרטיות, חברת "ריג" בע"מ מרמת-גן וחברת "קופרמן" בע"מ מחולון, ובמסגרתן פעלה עד שנת 1952, ואז נמכרה לגריטה.

מקורות:

מידון צור: "מוקה לימון", עמ' 47-36.

הדרי י.ז.: "פליטים מנצחים אימפריה", עמ' 257, 396-400, 416-414.

בוגנר: "ספינות המדי", עמ' 181-169.

הים ז.: "נתיבי ים", עמ' 28.

מס' 1000-1
2

ר/ח הלל ירקוני

ספינות מעפילים מ-א' עד ת'

הצילומים לקוחים מאוסף מוזיאון ההעפלה וחיל הים בחיפה, אלא אם כן
מצוין אחרת

מסת"ב: 965-411-733-9 ISBN:

©

תשס"ה

2005

כל הזכויות שמורות
להוצאה ולמחבר
תל-אביב, רח' בר-בוכבא 29
טל': 5283648

נסדר: "סדר צלם בע"מ" ת"א
דפוס: בני שאול

גוונים